

Onderwijsvernieuwing in het mbo

Onderwijs 2032, nieuwe speerpunten voor het kunstvakonderwijs én binnen het mbo een eigen verklaring over bouwstenen voor een toekomstig beroepsonderwijs. Allemaal beleidsontwikkelingen die het gehele onderwijs in de toekomst vernieuwen. Wat betekenen al deze ontwikkelingen voor cultuureducatie in het mbo?

Opvallend in bovenstaande voorstellen is dat er weinig oog is van de ene onderwijssector voor de ontwikkelingen die plaats vinden in de andere sectoren. Daarmee is er weinig aandacht voor een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie of afstemming over activiteiten. Dat maakt het moeilijk voor vakdocenten en culturele instellingen om aan te haken bij de verschillende onderwijsvormen. Zij kunnen moeilijk inschatten met welke culturele bagage de leerlingen de verschillende scholen doorlopen hebben.

Werken aan uitstroom - instroom

In de gezamenlijke verklaring 'Tien bouwstenen voor een toekomstbestendig beroepsonderwijs' pleiten de Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB), Nederlandse

Raad voor Training en Opleiding (NRTO) en MBO Raad bijvoorbeeld wel voor een integratie van de hogere vmbo-niveaus en havo met het mbo, maar hebben zij het niet over de aansluiting en betere integratie van mbo en hbo. Een ander voorbeeld is het kunstonderwijs dat aangeeft in 2020 open te staan voor divers talent en maximale toegankelijkheid voor een hoogwaardige en diverse instroom van studenten, maar niets vermeldt over eventuele vervolgopleidingen na de kunstvakopleiding. En één van de kritiekpunten op Onderwijs 2032 is het ontbreken van afstemming met de vervolgopleidingen. Voor een betere afstemming is het erg belangrijk dat de verschillende onderwijsinstellingen bereid zijn om ook te onderzoeken hoe de eigen uitstroom aan kan sluiten op de instroom van andere instellingen. Pas dan komt een doorlopende lijn voor kunst- en cultuureducatie in beeld.

Ontbreken van doorlopende leerlijnen

Bij cultuuronderwijs -van jong tot jongvolwassenen- ontbreekt iedere vorm van doorlopende leerlijnen. Slechts 5% van de scholen in het voortgezet onderwijs heeft contact met scholen in het basisonderwijs over wat zij daar geleerd hebben op het gebied van kunst en cultuur. Met cultuureducatie in de vrije tijd bestaat er al helemaal geen goede aansluiting. In het mbo en hbo wordt bij studies die zich richten op kunst en cultuur vaak alleen gekeken naar wat de afzonderlijke aspirant-studenten aan vaardigheden en portfolio hebben, maar is er geen of weinig contact met het voortgezet onderwijs om te praten over wat studenten daar leerden.

Een eerste positieve stap is dat de onderwijsinstellingen aan de

instroomkant meer aandacht besteden aan de integratie en aansluiting van de opleidingen. Dat betekent dat men zich meer gaat verdiepen in het curriculum van de andere instellingen en dat zij eerder zullen zoeken naar aansluiting en betere afstemming.

Welke kansen levert dat op voor cultuur- onderwijs in het mbo?

Integratie van vmbo en mbo
Op dit moment heeft kunst- en cultuureducatie geen formele plek binnen mbo-opleidingen die zich niet specifiek op kunst en cultuur richten. In tegenstelling tot hun leeftijdsgenoten van 16, 17 en 18 jaar die hun route via havo of vwo volgen, hebben mbo-studenten geen algemeen cultuurvak.

JULIA SARBO, ANNE FRANK HUIS

‘WE WILLEN GEEN GOEDE OF FOUTE MENINGEN OF ANTWOORDEN PROPAGEREN, MAAR STUDENTEN MET ELKAAR IN GESPREK LATEN GAAN.’

Binnen burgerschap of het vak Nederlands bestaat wel ruimte om aan te sluiten op het cultuuronderwijs dat de studenten op het vmbo hadden. Een integratie van de hogere vmbo-niveaus en havo in het mbo betekent in ieder geval dat dit gevolgen heeft voor het vak CKV (Culturele en Kunstzinnige Vorming). Voor havo-leerlingen is CKV een verplicht onderdeel voor een deexamen. Misschien maakt dit de invoering van een CKV-vak in het mbo voor alle studenten mogelijk.

Het streven naar integratie van vmbo en mbo is niet nieuw. Minister Jet Bussemaker gaf in 2015 op het Via Nova College in Utrecht al het startsein van een nieuw Vakroute-programma. Een Vakroute is een opleiding die start in het vmbo en doorloopt tot en met het middelbaar beroepsonderwijs in samenwerking met het regionaal bedrijfsleven. Binnen deze opleidingsroute werken vmbo- en mbo-instellingen intensief samen, zodat leerlingen minder overlap hebben qua lesstof en via

één route hun vmbo-diploma én hun mbo-diploma kunnen halen. Inmiddels zijn er meer dan 100 Vakroutes operationeel.

Practoraten en lectoraten

Een andere kans voor cultuuronderwijs ontstaat doordat er steeds meer practoraten in het mbo komen. Dit zijn afdelingen die voor een betere koppeling van (beroeps)praktijk en kennisontwikkeling zorgen. Zij kunnen afstemming en integratie zoeken met lectoraten in bijvoorbeeld het kunstvakonderwijs. Dat sluit aan bij de ambitie van de kunstvakhogescholen om te komen tot een lab voor research & development. Onderwijsvormen en producten die hier ontwikkeld worden, kunnen ook op andere plaatsen waar mbo en hbo samenwerken worden ingezet.

Doorstroom mbo naar hbo

Ook de doorstroom naar het hoger onderwijs biedt kansen. Met meer aandacht voor kunst en cultuur

in het onderwijs zullen ook de docentenopleidingen in het hbo hier meer aandacht aan gaan besteden. Voor de pedagogische opleidingen in het mbo die zich richten op de voor- en naschoolse opvang en op het vak van onderwijsassistent, is de belangstelling voor kunst en cultuur in het basisonderwijs erg belangrijk. Voor een goede doorstroom, maar ook om de eigen vakinhoud beter aan te laten sluiten bij de veranderende onderwijspraktijk, zullen deze mbo-opleidingen meer aandacht moeten gaan besteden aan kunst en cultuur.

Doe mee!

Op dit moment zijn bovenstaande kansen en ontwikkelingen nog vooral onderwerp van discussie. Hopelijk laten onderwijsinstellingen zich hierdoor prikkelen om nu alvast het nodige in gang te zetten om de positie van kunst en cultuur te verstevigen binnen het mbo. Culturele instellingen kunnen scholen helpen in het meedenken over kunst en cultuur in het onderwijs en hen laten ervaren wat de meerwaarde is.

BRONNEN

JOB, Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO), & MBO Raad (2015).
Tien bouwstenen voor een toekomstbestendig beroepsonderwijs.

Ministerie van OCW (2015, 23 september).
Extra geld voor nieuwe Vakroutes.

Vereniging Hogescholen (2016).
Kunstonderwijs Next. Agenda 2016-2020.
Den Haag: Vereniging Hogescholen.

<https://onsonderwijs2032.nl>

<https://curriculum.nu>